

Kunstenaarsbijdrage: Begüm Erciyas

Over stem en lezen

In Begüm Erciyas' performance *Voicing Pieces* (2016) staat de toeschouwer in paddenstoelvormige constructies en leest hardop een tekst terwijl zijn of haar stem versterkt, vervormd en vermenigvuldigd wordt in de hoofdtelefoon die hij draagt. Naar aanleiding van deze performance vroeger we de Turkse, die in Brussel woont, naar een vertaling van haar performance, op maat van *Etcetera*, een papieren tijdschrift. Bojana Kunst schreef een begeleidende tekst.

Zij, de lezer, is altijd een beginner, die iets in gang zet. Dit is ook waarom lezen zo verleidelijk is: een delicate conceptie en een initiatie van verandering, een kwetsbare start, die ook een praktijk van bevrijding is. De tekst wacht op mij om hardop te worden gelezen: met het eerste woord opent het lezen zich voor de ontoombare, overvloedige, bijna overweldigende opeenvolging van gebeurtenissen. Mijn stem test zichzelf, controleert haar kleur en intensiteit, past de frequentie aan aan de manier waarop ze medeklinkers vormt, maar terzelfdertijd wordt ze ook aan mij, de lezer, teruggegeven.

Wanneer we beginnen te lezen, weten we nooit waar we naartoe gaan, waar de stem van de gelezen woorden (stille of luide) ons mee naartoe neemt. In een delicaat essay beschrijft de dichteres Lisa Robertson het onbekende in het lezen op een prachtige manier: 'Terwijl ik lees, is mijn zelfbewustzijn niet alleen opgeschort, maar tijdelijk afgeschapt door de duizeling van de taal van een ander. Ik ben gewoon een geleider, een geul. Dit is een genot.' En genot is precies wat je voortdurend ervaart in de verschillende manieren van lezen en het uitspreken van woorden in het onbekende, naar iets dat nog moet komen, en ons lezen is wat dit eigenste moment, de performance waar we in zitten, tot stand brengt. We spelen met woorden, verbuigingen, ritmes, herhalingen, echo's en geluiden, en voortdurend uiten en versterken we de verschillende niet-semiotische dimensies van de taal die haar affectieve en emotionele kwaliteiten geven; waar de taal ons raakt in de manier waarop ze bestaat, hoe ze samenkomt, zoals ook de poëzie ons raakt. De verkenning van de stem is net zozeer een verkenning van het lezen, een verkenning van de complexe relatie tussen het lezen van het geschreven woord, zijn typografie, vorm en positie op de pagina, zijn afhankelijkheid van de stem; van zijn sensuele, vocale en auditieve dimensie. Hier lezen we dan op de paradoxale grens tussen de buitenkant en de binnenkant, het lezen behoort tot het vreemde gecombineerde begrip 'extimiteit': er zou geen lezen zijn als er niet iets externs in de meest intieme delen van onszelf zou plaatsvinden. Misschien is het daarom, wanneer wij aan het lezen zijn, dat het lijkt alsof we met ons hoofd in de wolken zijn. We zitten erbinnenin, geïsoleerd, alleen, maar terzelfdertijd in de obscene nabijheid van onze stem, die terugkeert door de veelheid van stemmen en de manieren waarop we

onze lichamen en onze eenzame leeszaal bewonen, verstoren. Dit kan gekoppeld worden aan de politiek van het lezen, die zweeft tussen de schriftelijke structuur van de pagina en de veelheid van lezende stemmen die eruit voort- komt, waarbij we door de extreme singulariteit van het proces van het lezen ook deelnemers worden in iets gemeenschappelijks. Wanneer we een tekst lezen, activeren we zelf de voorstelling waar we deel van uitmaken met het enkelvoudige en geïsoleerde gebaar van het hardop lezen, maar tegelijk, op dit eigenste moment, wanneer we het lezen actief overnemen, worden ook wij een instrument van de gebeurtenissen die ons in hun intensiteit en nabijheid tot ons lichaam en de tekst overspoelen.

De stem van het lezen beweegt dan tussen de passiviteit en de wil in, tussen wij die ons aan de performance geven en de manieren waarop we eraan werken, door ze actief te componeren en op te voeren. Wanneer wij onze mond openen om de tekst te verwoorden, bevrijdt de stem niet alleen zichzelf van de tekst, maar ook van het lichaam die hem uitspreekt; deze bevrijding is echter alleen mogelijk als wij tegelijkertijd trouw zijn aan de tekst, de materialiteit van het geschreven boek, de bladzijden die er zijn om gelezen te worden.

De stem reist door verschillende kinesthetische en belichaamde ervaringen van het lezen, speelt met onze zintuigen en beïnvloedt ons, maar tegelijkertijd spelen we ook bewust met onze stem, spelen we vrolijk met het lezen op de grens van de afgrond waarin we ons volledig zouden kunnen verliezen.

De kunstenaarsbijdrage van Begüm Erciyas kan je hier bekijken.

KUNSTENAARSBIJDRAGE

15.12.2017

Leestijd 3 — 6 minuten

Bojana Kunst en Begüm Erciyas

Begüm Erciyas is performancekunstenares.

Bojana Kunst is verbonden aan de Justus-Liebig Universiteit in Giessen, Duitsland. Ze is er onder meer verantwoordelijk voor de masteropleiding Dans & Choreografie. Haar teksten worden gepubliceerd in tal van tijdschriften en publicaties. Haar laatste boek *Artist At Work: Proximity of Art and Capitalism* kende internationaal veel weerklank.

**HISTORIEK
REDACTIE
PARTNERS**

**VERDEELPUNTEN
ADVERTEREN
CONTACT**